

(ร่าง)
พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

(๒) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ศ. ๒๕๓๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง
ลำน้ำ ทางน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำ ทะเลสาบ เกาะ ที่ชายทะเล ทะเล และน่านน้ำภายใต้อธิปไตยของประเทศด้วย

“อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“วนอุทยาน” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นวนอุทยานตามพระราชบัญญัตินี้

“สวนพฤกษศาสตร์” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ตามพระราชบัญญัตินี้

“สวนรุกขชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นสวนรุกขชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“เขตสงวนสภาพธรรมชาติ” หมายความว่า บริเวณที่ดินในอุทยานแห่งชาติที่อนุรักษ์ไว้
คงสภาพเดิมเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำ แหล่งคุ้มครองรักษาสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศป่าไม้ เป็นแหล่งวิจัยทางวิชาการ
และการศึกษาธรรมชาติ

“เขตศึกษาธรรมชาติ” หมายความว่า บริเวณที่ดินในอุทยานแห่งชาติที่จัดไว้ให้เป็นแหล่งศึกษา
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นพื้นที่บริการ เพื่ออำนวยความสะดวก
สะดวกและความปลอดภัย ในการท่องเที่ยวหรือพักผ่อนแก่ประชาชนทั่วไป

“ไม้” หมายความว่า ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา และหมายความรวมถึงราก ปุ่ม ตอ หน่อ
กิ่ง ตา หัว เหง้า เศษ ปลาย ที่เป็นเนื้อไม้ ไม่ว่าจะถูกตัด ฟัน เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด หรือกระทำโดยวิธีการอื่นใด

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ตามธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เป็นต้นว่า

(๑) ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ น้ำมันจากไม้ และยางไม้

(๒) หญ้า อ้อ พง แขม ปรีอ คา กก กระจูด กล้วยไม้ กูด เห็ดรา เฟิร์น ตะไคร้ สาหร่าย พันธุ์ไม้ น้ำ และส่วนของพืชสมุนไพร

(๓) รังนก ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ชีผึ้ง ไช มูลสัตว์

(๔) ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิด ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ ตลอดจนส่วนต่างๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และให้หมายความรวมถึงสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

อุทยานแห่งชาติ

ส่วนที่ ๑

การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๖ เมื่อคณะรัฐมนตรี เห็นว่าที่ดินแห่งใดมีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจสมควรอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และแหล่งต้นน้ำส่วนใหญ่ ให้คงเดิมไว้มิให้เปลี่ยนแปลงและให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและนันทนาการของประชาชนให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่ได้มีบุคคลใดมีหรือถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอื่น ซึ่งมีใช้ทวงกรมือง และต้องเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติระหว่างพระราชกฤษฎีกา กับแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาให้ถือท้องที่ตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาและแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา ประกอบกันเป็นสำคัญ

มาตรา ๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำแผนที่แนวเขตที่ชัดเจนบันทึกไว้ในระบบภูมิสารสนเทศหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม และจัดให้มีหลักเขตป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติและเครื่องหมายอื่นที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้โอกาสองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแนวเขต หรือช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่

หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ และเครื่องหมายอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๘ การขยายเขตอุทยานแห่งชาติให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดัง

ให้นำความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ มาใช้บังคับแก่การขยายเขตอุทยานแห่งชาติด้วย

มาตรา ๙ การเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และกรณีการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติบางส่วนให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดัง

ให้นำความในมาตรา ๗ มาใช้บังคับแก่การเพิกถอนอุทยานแห่งชาติด้วย

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมการท่องเที่ยว เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบเอ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ

ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วยผู้แทนซึ่งเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีขององค์กรภาคเอกชน สมาคมหรือมูลนิธิด้านอุทยานแห่งชาติ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ และด้านกฎหมาย รวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๑ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๑ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือสาบสูญ

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้กรรมการซึ่งเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และคณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๑๔ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชุม และเพื่อรักษาความเรียบร้อยในการประชุม ให้ประธานมีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ตามความจำเป็นได้

มาตรา ๑๕ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๖ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมเหตุผลไว้ในรายงานการประชุมและถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือก็ให้บันทึกความเห็นแย้งนั้นไว้ในรายงานการประชุมด้วย

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการและการคุ้มครอง ดูแล รักษา พื้นฟูอุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน

(๒) ให้ความเห็นชอบการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ และการขยาย หรือการเพิกถอน การแบ่งเขตการจัดการ แผนการจัดการ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

(๓) เสนอแนะมาตรการที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอย่างมีส่วนร่วม ในรูปคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือชื่ออื่นใดที่เหมาะสมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน

(๔) พิจารณาความเห็นชอบเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง หรือระเบียบ ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

(๕) พิจารณาให้ความเห็น เรื่องเร่งด่วน จำเป็น สำคัญต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน และปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงอุทยานแห่งชาติ ให้อธิบดี แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วยประธานและกรรมการซึ่งอธิบดีแต่งตั้งตามความจำเป็น เหมาะสม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่กรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการและแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาตินั้นคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๐ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุน ในการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุน กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน การสร้างระบบเครือข่าย การจัดทำข้อตกลงกฎกติกาของชุมชน การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นการแก้ไขการดำเนินงานของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตลอดจนกิจกรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ของอุทยานแห่งชาติ

(๔) ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล รักษา และการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ อธิปไตยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้พื้นที่บางส่วนของอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งเป็นเขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตศึกษาธรรมชาติแล้วแต่กรณี หรือไม่ได้ และให้มีแผนที่แสดงรายละเอียดและแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

การกำหนดเขตสงวนสภาพธรรมชาติ หรือเขตศึกษาธรรมชาติ ตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการได้เมื่ออุทยานแห่งชาตินั้น ได้มีการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแล้ว และเมื่อได้มีประกาศกำหนดเขตดังกล่าวแล้ว ให้ปิดประกาศพร้อมแผนที่ท้ายประกาศตามวรรคหนึ่งไว้ในสถานที่ที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ นั้น

หลักเกณฑ์ และวิธีการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ส่วนที่ ๓

การคุ้มครอง ดูแล และรักษาอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๒๓ ผู้ใดเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี และปฏิบัติตามประกาศของทางราชการ

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ

(๑) ยึดถือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพเดิม

(๒) กระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

(๓) เปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ

(๔) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก

การกระทำการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการกระทำนอกเขตอุทยานแห่งชาติ แล้วการกระทำนั้นส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติด้วย

มาตรา ๒๕ ผู้ใดจะกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ในเขตอุทยานแห่งชาติไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต ตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ

(๑) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ของป่า สัตว์ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

(๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม

(๓) นำยานพาหนะเข้าออกหรือซบซี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๔) นำอากาศยานขึ้นลงในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๕) นำหรือปล่อยปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยง สัตว์ หรือสัตว์พาหนะเข้าไป

(๖) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์

(๗) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ

(๘) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป

(๙) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิดหรือจุดดอกไม้เพลิง

(๑๐) ส่งเสียงดัง เสียงอื้อฉาวหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๑๑) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๑๒) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้

(๑๓) กระทำการใดๆ อันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๒๖ บทบัญญัติในมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มีความจำเป็นเร่งด่วนฉุกเฉินเพื่อการป้องกันภัยอันตรายแก่บุคคลหรือชุมชน หรือเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเป็นสาธารณะเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดแล้วให้รายงานต่ออธิบดีเพื่อทราบโดยมิชักช้า

(๒) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจาร หรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๗ ในอุทยานแห่งชาติที่กำหนดให้เป็นเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ห้ามมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิมโดยเด็ดขาดและการอนุญาตให้กระทำการใดๆ ตามมาตรา ๒๕ ในเขตสงวนสภาพธรรมชาติให้ อนุญาตได้เฉพาะในกรณีที่เป็นการศึกษา การศึกษาวิจัย การทดลองทางวิชาการ หรือการถ่ายทำวีดิทัศน์ สารคดี และการถ่ายภาพ ซึ่งกระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นการศึกษาธรรมชาติที่อยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอนุญาต และการควบคุมดูแล ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๘ การอนุญาตให้กระทำการใดๆ ตามมาตรา ๒๕ ในอุทยานแห่งชาติหรือในอุทยานแห่งชาติที่กำหนดให้เป็นเขตศึกษารวมชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้กระทำได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ
- (๒) การท่องเที่ยวศึกษารวมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายต่ออุทยานแห่งชาติ
- (๓) การให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือที่พักแรมชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยวและการดำเนินกิจการใดๆ

เพื่อหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๒๕ (๖)

(๔) การถ่ายทำภาพยนตร์ วีดิทัศน์สารคดี และการถ่ายภาพ

(๕) การเก็บหาของป่าหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดใหม่ทดแทนได้

เป็นฤดูกาลหรือเป็นคราวๆ ไป

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การดูแลรักษาความปลอดภัยการอำนวยความสะดวกการให้คำแนะนำการจัดระบบการเตือนภัยตามสมควร การติดป้ายประกาศ การให้ความรู้ความเข้าใจและการเรียนการสอนด้านอุทยานแห่งชาติแก่ประชาชนรวมทั้งการให้บริการต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติตามความเหมาะสมและจำเป็น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของอธิบดี อาจทำข้อตกลงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการตามมาตรานี้ก็ได้

มาตรา ๓๐ ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้บุคคลชำระเงินเป็นค่าบริการ เนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความสะดวกต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ หรือให้บุคคลใดชำระเงินเป็นค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนสำหรับการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการ หรือพักอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนดังกล่าวได้

เงินที่เรียกเก็บได้ตามวรรคหนึ่ง เงินที่มีผู้บริจาค เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบตามมาตรา ๔๔ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และเงินรายได้อื่นๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใดๆ และไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยให้แบ่งเงินค่าบริการสำหรับบุคคลเข้าไปในอุทยานแห่งชาติไม่เกินร้อยละสิบ ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี นอกนั้นให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บรักษาไว้และให้นำไปใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง ดูแล รักษา บำรุง ปั้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ รวมทั้งค่าใช้จ่ายทำลาย รื้อถอน ย้ายสิ่งปลูกสร้างต้นไม้ ที่มีผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๓๒ (๓) และการปลูกไม้เพื่อบำรุงฟื้นฟูธรรมชาติ

(๒) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการประชุมของคณะกรรมการและคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ

(๔) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่ได้รับอันตราย บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต จากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล รักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ

(๕) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการซื้อหรือจ้างเพื่อให้ได้สิ่งจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้ความรู้ การท่องเที่ยว การพักอาศัยของนักท่องเที่ยว

(๖) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการฝึกอบรม การดูงาน การศึกษาของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ

(๗) เป็นค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติที่มีได้กำหนดใน (๑) - (๖) ทั้งนี้ ตามที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการนำส่ง การเก็บรักษา และการใช้จ่ายเงินรายได้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๓๑ การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรือให้งดเว้นการกระทำใดๆ ในอุทยานแห่งชาติ

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้รื้อถอน แก้วไข ทำให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติเดิม หรือทำประการอื่นใดแก่สิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายที่ทำให้เสื่อมสภาพเดิมในเขตอุทยานแห่งชาติ ภายในเวลาที่กำหนด

(๓) ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้วไข หรือทำประการอื่นใดเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (๒) หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวและได้เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้หรือออกค่าใช้จ่ายนั้นทั้งหมด รวมตลอดถึงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนดังเดิม หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินที่ยึดไว้ได้ออกขายทอดตลาดหรือ ขายโดยวิธีอื่นตามที่เหมาะสม เพื่อชดใช้ค่าใช้จ่ายนั้น และให้นำความในมาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้นโดยอนุโลม

(๔) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน

หลักเกณฑ์ และวิธีการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

หมวด ๒

วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้บริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติโดดเด่นสวยงามตามธรรมชาติในระดับท้องถิ่น แต่มีบริเวณพื้นที่หรือสภาพธรรมชาติไม่กว้างใหญ่และสมควรให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นแหล่งคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ หรือเป็นแหล่งนันทนาการของประชาชนโดยส่วนรวมให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น “วนอุทยาน” โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดภูมิประเทศนั้นแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นวนอุทยานตามความในวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพันธุ์ไม้ไว้เป็นหมวดหมู่หรือตามหลักอนุกรมวิธานเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น “สวนพฤกษศาสตร์” โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดภูมิประเทศนั้นแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ตามความในวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้บริเวณที่ดินแห่งใดเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าและพันธุ์ไม้ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณที่ดินแห่งนั้นเป็น “สวนรุกขชาติ” โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดภูมิประเทศนั้นแนบท้าย

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นสวนรุกขชาติตามความในวรรคหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา ๓๖ การอนุญาตให้กระทำการใดๆ ในวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตโดยต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติของวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติแล้วแต่กรณี และอนุญาตได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจ การศึกษาวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ
- (๒) การท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติที่ไม่เกิดความเสียหายแก่วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ
- (๓) การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยว หรือที่พักแรมชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยวและการดำเนินกิจการใดๆ

เพื่อหาผลประโยชน์ ตามมาตรา ๒๕ (๖)

- (๔) การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์สารคดี และการถ่ายภาพ

(๕) การเก็บหาของป่าหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกิดใหม่ทดแทนได้ เป็นฤดูกาลหรือเป็นคราวๆ ไป

(๖) การเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์

กรณีการดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุต้องทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติ ผู้กระทำได้ต้องทำให้กลับคืนสภาพธรรมชาติดั้งเดิมโดยเร็วและต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่สภาพธรรมชาติที่เสียหายไปนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๓๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ โดยอนุโลม

หมวด ๓

การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๓๘ ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้ หรือพันธุ์สัตว์ดังกล่าว รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ เพื่อการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการในเชิงการค้า นอกจากจะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๕ (๑) จะต้องทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์อีกด้วย และให้นำรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการแบ่งปันผลประโยชน์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมไม้หรือสัตว์ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ
- (๒) จำนวนหรือปริมาณของตัวอย่างที่ต้องการ
- (๓) ชื่อผู้กักพันธุ์ของผู้ได้รับอนุญาต
- (๔) การกำหนดความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลการศึกษา หรือวิจัยที่ได้มา
- (๕) การกำหนดจำนวน อัตรา และระยะเวลาการแบ่งปันผลประโยชน์ตามข้อตกลง
- (๖) อายุของข้อตกลง
- (๗) การยกเลิกข้อตกลง
- (๘) การกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาท
- (๙) รายการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔
ความรับผิดชอบทางแพ่ง

มาตรา ๓๙ ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพย์สินของประชาชนและความหลากหลายทางชีวภาพที่ถูกทำลาย สูญหาย เสียหายไปนั้น

ค่าเสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูทรัพย์สินของประชาชน และความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวด้วย

ในการดำเนินคดี ให้พนักงานอัยการเรียกค่าเสียหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองไปในคราวเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์การคำนวณและการกำหนดค่าเสียหายให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสามล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าปรากฏว่าการกระทำตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ไม้ หรือสัตว์ หรือของป่า หรือทรัพย์สินของประชาชนที่เก็บหาหรือนำออกมีมูลค่ารวมกันไม่เกินสองพันบาท หรือทำให้เกิดความเสียหายมีมูลค่าไม่เกินสองพันบาท ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงห้าพันบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ต้องระวางโทษเป็นอัตราสองเท่าของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดนั้นๆ

มาตรา ๔๓ บรรดาความผิดตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๒ วรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้โดยความยินยอมของผู้กระทำผิดโดยคำนึงถึงค่าทดแทนหรือค่าเสียหายตามมาตรา ๓๙ อีกส่วนหนึ่งด้วย และเมื่อผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๔๔ เงินค่าปรับตามมาตรา ๔๓ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลจากผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำไปจัดแบ่งเป็นเงินสินบนรางวัลก่อนนำส่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง

หลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดแบ่งเงินสินบนและเงินรางวัลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๔๕ บรรดาไม้ ของป่า สัตว์ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นที่บุคคลได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

มาตรา ๔๖ บรรดาอาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งปลูกสร้าง อุปกรณ์ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ (๑) (๒) หรือ (๘) ให้ริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

ให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ร้องขอต่อศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำการองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งประกาศดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของทรัพย์สินนั้น เพื่อให้บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของมายื่นคำขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือมีเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดดังกล่าว อีกทั้งตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นหรือไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันที่ปิดประกาศ ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่ามีบุคคลเป็นเจ้าของทรัพย์สินให้นับแต่วันที่เจ้าของทรัพย์สินได้รับหรือ

ถือว่าได้รับไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับดังกล่าวตามวรรคสองและในกรณีนี้ให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ

บรรดาอสังหาริมทรัพย์จำพวกสิ่งปลูกสร้างตามวรรคหนึ่งที่ตั้งเป็นของแผ่นดินแล้วตามวรรคสาม ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และอาจนำมาใช้ประโยชน์ในภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๗ บรรดาอุทยานแห่งชาติที่ได้ประกาศกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาก่อนพระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับให้เป็นอุทยานแห่งชาติต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๘ บรรดาอาชญาบัตร ประทานบัตร และใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใด ไว้แล้วก่อนการกำหนดอุทยานแห่งชาติหรือวนอุทยานตามพระราชบัญญัตินี้ให้คงใช้ต่อไปเพียงเท่าที่กำหนดอายุของ อาชญาบัตร ประทานบัตร และใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ นั้นๆ

ถ้าอาชญาบัตร ประทานบัตร และใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาต เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติตามวรรคหนึ่งอยู่ในบริเวณที่มีประกาศกำหนดให้เป็น เขตสงวนสภาพธรรมชาติแล้วให้ถือว่าอาชญาบัตร ประทานบัตรและใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาต เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนชาตินั้นเป็นอันสิ้นผลนับแต่วันที่ ประกาศกำหนดเขตสงวนสภาพธรรมชาติและให้รัฐจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ได้รับอาชญาบัตร ประทานบัตร และใบอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ สัมปทาน ใบอนุญาต หนังสืออนุญาต เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามกฎหมาย ว่าด้วย ป่าสงวนแห่งชาติแล้วแต่กรณีด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรม แต่ไม่ให้รวมถึงค่าความเสียหายในอนาคตจากการไม่ได้ใช้ ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว

มาตรา ๔๙ ใบอนุญาต และหนังสืออนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลใดๆ ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้การอนุญาต ใบอนุญาต และหนังสืออนุญาตดังกล่าวยังคงใช้ได้ต่อไปจนสิ้นอายุ ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตนั้น

มาตรา ๕๐ บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศใดๆที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ให้ยังคงใช้บังคับได้ในส่วนที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๑ บรรดาวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ที่ได้กำหนดไว้ก่อนพระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้เป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ ตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการประกาศตาม มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๒ กรณีรัฐบาลมีความจำเป็นที่จะแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ตามมาตรการและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่อยู่อาศัยหรือทำกินอยู่แล้วในอุทยานแห่งชาติแห่งใดอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำเป็นโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้วจึงให้อธิบดีดำเนินการตามโครงการได้

พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยหรือทำกินชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลอุทยานแห่งชาติ

(๑) เมื่อบุคคลดังกล่าวดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และอธิบดีเห็นว่าบุคคลนั้นยังมีความจำเป็นต้องอยู่อาศัยหรือทำกินเพื่อการครองชีพ อธิบดีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลดังกล่าวอยู่อาศัยหรือทำกินต่อไปในที่ดินที่ได้อยู่อาศัยหรือทำกินอยู่แล้วนั้นได้เป็นการชั่วคราว แต่ต้องไม่เกินยี่สิบไร่ต่อครอบครัว และมีกำหนดเวลาคราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินยี่สิบปี โดยมีให้ถือว่าเป็นการได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตต้องใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด และจะให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลในครอบครัวเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวมิได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตละทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือไม่อยู่อาศัยในที่ดินที่ได้รับอนุญาตติดต่อกันเกินระยะเวลาหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันควรหรือยินยอมให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลในครอบครัวเข้าทำประโยชน์หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตนั้น

(๒) ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย ให้ทายาทอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ต่อไปได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย และถ้าประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตายดังกล่าว และอนุญาตได้เพียงเท่าระยะเวลาที่เหลืออยู่ของผู้รับอนุญาตตาม (๑)

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การขออนุญาต การเพิกถอนการอนุญาต และการตกทอดสิทธิในการได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยหรือทำกิน ตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ในการใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวอธิบดีอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้พื้นที่และการตกทอดสิทธิด้วยก็ได้

สำหรับโครงการพระราชดำริหรือโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติแล้วแต่กรณีที่มีมาก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์เดิมต่อไปได้จนสิ้นสุดโครงการ

การดำเนินการช่วยเหลือราษฎรเพื่อเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวตามความในมาตรานี้ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๔ (๑) (๓) (๔) และมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับ
